

Ár 2014, föstudaginn 14. nóvember, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Elísabet Júlíusdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 82/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 16. júlí 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 16. júlí 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 17. júlí 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 5. september 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 8. september 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust ekki frá sóknaraðila.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 14. nóvember 2014.

II.

Málsatvik.

Sóknaraðili gerði bílasamning við forvera varnaraðila sem síðar var talinn ólöglega gengistryggður í skilningi laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Var samningurinn því endurreiknaður á grundvelli laga nr. 151/2010, um breytingu á vaxtalögum og í kjölfar dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012. Var niðurstaðan sú að sóknaraðili hefði ofgreitt kr. 153.246.

Þann 7. nóvember 2011 fékk sóknaraðili samþykka greiðsluaðlögun skv. lögum nr. 101/2010. Samningurinn mælti fyrir um 80% niðurfellingu skulda og greiðslufrestur var veittur í 2 ár af 20% skulda samkvæmt samningnum. Síðar var samþykkt að samningurinn um greiðsluaðlögun myndi mæla fyrir um 100% niðurfellingu skulda.

Þann 11. desember 2013 sendi varnaraðili sóknaraðila tilkynningu um endurútreikning, þar sem fram kom að sóknaraðili hefði ofgreitt kr. 153.246 og yrði sú upphæð lögð inn á reikning í nafni sóknaraðila, sem stofnaður hefði verið í nafni sóknaraðila í útibúi varnaraðila við Suðurlandsbraut.

Þann 16. desember 2013 greiddi varnaraðili kr. 153.246 inn á afskrifaða kröfu sóknaraðila við bankann og útbjó kvittun v/innborgunar á afskrifaða kröfu í tölvukerfum bankans. Afskriftardagur var tilgreindur 1. desember 2011 og afskriftarupphæð var kr. 982.564.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 16. júlí 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að fá endurgreiðslu á ofrukkun á bílaláni í sínar hendur, þar sem skuldajöfnun hafi verið ólögmat, kr. 150.000.

Sóknaraðili kveðst kvarta yfir því að varnaraðili skuli skuldajafna þegar hún hafi verið í greiðsluskjóli og fái 100% niðurfellingu vegna veikinda.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili telur sóknaraðila ekki hafa fært gild rök fyrir þeirri staðhæfingu að bankinn njóti ekki réttar til skuldajafnaðar á grundvelli þess að sóknaraðili hafi fengið samþykktan samning um greiðsluaðlögun skv. lögum nr. 101/2010.

Varnaraðili byggir á meginreglum kröfuréttar og að honum hafi verið heimil skuldajöfnun í umrætt sinn. Hafi öll skilyrði skuldajöfnunar verið til staðar. Sóknaraðili eigi gjaldfallna kröfu á hendur varnaraðila og varnaraðili á hendur sóknaraðila. Hvorug krafan sé umdeild og hafi þær verið hæfar til að mæstast.

Varnaraðili byggir sérstaklega á því að samningur sóknaraðila um greiðsluaðlögun girði ekki fyrir rétt varnaraðila til þess að lýsa yfir skuldajöfnuði. Byggir varnaraðili á því að samkvæmt d-lið 1. mgr. 3. gr. laga nr. 101/2010, taki greiðsluaðlögun skýrlega ekki til krafna sem fullnægt yrði með skuldajöfnuði ef bú skuldara hefði verið tekið til gjaldþrotaskipta. Hefði bú sóknaraðila verið tekið til gjaldþrotaskipta í stað þess að leita nauðasamninga til greiðsluaðlögunar, telur varnaraðili ljóst að skilyrðum 100. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o.fl. fyrir því að varnaraðili geti lýst yfir skuldajöfnuði við kröfu sóknaraðila, skv. framangreindum endurútreikningi. Samkvæmt ákvæðinu geti hver sá sem skuldi þrotabúi dregið það frá sem hann eigi hjá því hvernig sem skuld og gagnkröfu sé varið ef lánardrottinn hafi eignast kröfuna áður en þrjú mánuðir hafi verið til frestdags, hvorki vitað né mátt vita að þrotamaðurinn hafi ekki átt fyrir skuldum og ekki fengið kröfuna til að skuldajafna enda hafi krafa þrotabúsins á hendur honum orðið til fyrir frestdag.

Varnaraðili vísar til þess að sú skuld sem varnaraðili hafi lýst til skuldajöfnunar hafi byggt á yfirdráttarskuld á reikningi sóknaraðila nr. X. Reikningurinn hafi verið stofnaður 8. ágúst 2008 og hafi verið í vanskilum frá því í ársbyrjun 2010. Sé því ljóst að varnaraðili hafi eignast kröfuna á hendur sóknaraðila áður en þrjú mánuðir hafi verið til frestdags.

Varnaraðili bendir á að krafa sóknaraðila á hendur varnaraðila hafi byggt á ofgreiðslum af gengistryggðum samningi. Hafi sóknaraðili þannig eignast kröfu sína á hendur varnaraðila á þeim tíma er ofgreiðslur hafi átt sér stað. Þannig megi einnig sjá af yfirliti endurútreiknings, að síðustu greiðslur sóknaraðila að samningnum hafi verið

í júní 2010 og hafi krafa sóknaraðila því myndast áður en sóknaraðili hafi sótt um greiðsluáðlögun. Hafi sóknaraðili þannig eignast kröfu sína sömuleiðis fyrir frest dag.

Varnaraðili kveður hinn umþrætta skuldajöfnuð samkvæmt framansögðu hafa verið heimilan, með vísan til laga nr. 101/2010 og 21/1991 og beri því að hafna kröfum sóknaraðila.

Varnaraðili telur til viðbótar að almenn skilyrði meginreglna kröfurettar fyrir því að skuldajöfnuður nái fram að ganga séu uppfyllt. Um gagnkvæmar kröfur hafi verið að ræða milli sömu aðila. Kröfurnar hafi verið hæfar til að mætast hvað varði efndir og eðli krafna. Sóknaraðili hafi verið í skuld við varnaraðila sem numið hafi hærri fjárhæð en sú krafa er sóknaraðili hafi eignast á hendur varnaraðila vegna endurútreikninga bílasamningsins. Hafi krafa sóknaraðila því verið efnd með fullnægjandi hætti af hálfu varnaraðila með því að varnaraðili lýsti yfir hinum umþrætta skuldajöfnuði. Beri einnig að hafna kröfum sóknaraðila af þeim sökum.

Varnaraðili vísar til úrskurðar úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 83/2013, um skuldajöfnuð við endurútreikning, máli sínu til stuðnings.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að því hvort varnaraðila hafi verið heimilt að skuldajafna kröfu vegna afskrifta lána á móti kröfu sóknaraðila um endurgreiðslu ofgreidds fjár.

Í íslenskum rétti er meginreglan sú að gagnkröfuhafi þurfi að gefa aðalkröfuhafa yfirlýsingu um skuldajöfnuð. Þá hefur verið talið að heimild fjármálafyrirtækja til að skuldajafna peningakröfum sem þau eignast á viðskiptamenn sína við innstæður eða önnur fjárhagsleg réttindi sem viðskiptamaðurinn á í viðkomandi banka eða sparisjóði sé miklum takmörkunum háð. Styðjast þessar takmarkanir öðru fremur við það hlutverk fjármálafyrirtækja að taka að sér vörslur fjármuna fyrir viðskiptamenn sína. Er það almennt ekki samræmanlegt þessu hlutverki að banki gangi að innstæðum eða öðrum fjárhagslegum réttindum til að fullnusta eigin kröfur. Þessi sjónarmið eiga á hinn bóginn ekki við um kröfu viðskiptamanns um útgreiðslu fjár vegna endurreiknings skuldabréfaláns, á sama tíma og hann skuldar sama banka gjaldfallnar peningakröfur, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki í máli nr. 83/2013.

Í máli þessu háttar svo til að varnaraðili endurreiknaði tilgreindan bílasamning sóknaraðila og sendi henni tilkynningu þar að lútandi þann 11. desember 2013. Hafði sóknaraðili ofgreitt af bílasamningnum. Stofnaði varnaraðili reikning í hennar nafni við tilgreint útibú bankans og lagði ofgreiðsluna og vexti inn á þann reikning, samtals kr. 153.246. Sóknaraðili átti því innstæðu að fjárhæð kr. 153.246 í útibúi varnaraðila við Suðurlandsbraut frá 11. desember 2013.

Varnaraðili útbjó fimm dögum síðar, þann 16. desember 2013, kvittun v/innborgunar á afskrifaða kröfu. Byggir varnaraðili á því að umrædd kvittun sé tilkynning um skuldajöfnuð. Ekki liggur fyrir að sóknaraðila hafi verið send umrædd tilkynning, en um er að ræða skjal sem prentað hefur verið út úr tölvukerfi varnaraðila, þar sem ekki kemur fram heimilisfang sóknaraðila. Er ósannað að sóknaraðila hafi verið send yfirlýsing um skuldajöfnuð.

Með vísan til þess að varnaraðili stofnaði reikning í nafni sóknaraðila, lagði endurgreiðslu vegna ofgreiðslu inn á hann og tilkynnti sóknaraðila um stofnun reiknings með tilgreindri innstæðu, verður að telja að þar með hafi sóknaraðili orðið innstæðueigandi í bankanum og að allar fyrrgreindar almennar takmarkanir hafi gilt um skuldajafnaðarrétt varnaraðila við téða innstæðu. Eins og staðið var að stofnun reikningsins var heldur ekki um það að ræða að sóknaraðili hefði fallist á skilmála þar sem skuldajafnaðarréttur væri veittur varnaraðila. Getur úrskurðarnefndin ekki fallist á að varnaraðila hafi verið heimilt að ganga að innstæðu á bankareikningi sóknaraðila til að fullnusta skuldir hennar, sem ítarlega hafði verið fjallað um og samið um að ekki yrðu innheimtar.

Verður því fallist á aðalkröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðili, F, skal endurgreiða sóknaraðila, M, kr. 153.246.

Reykjavík, 14. nóvember 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Elísabet Júlíusdóttir